

РЕШЕНИЕ

№ 62

гр. София, 15 май 2019 г

Върховният касационен съд на Република България, I НО, в публично заседание на двадесет и пети март през две хиляди и деветнадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: НИКОЛАЙ ДЪРМОНСКИ
ЧЛЕНОВЕ: СПАС ИВАНЧЕВ
НЕВЕНА ГРОЗЕВА

при секретар Марияна Петрова, при становището на прокурора Ивайло Симов, изслуша докладваното от съдия Спас Иванчев наказателно дело № 83 по описа за 2019г.

Производството по реда на чл.346 ал.1 и сл. от НПК е образувано по подадени жалби от подс.Н. Н. Ф. чрез защитника му, от частните обвинители С. Г. Д. и Р. Д. Д. чрез поверениците им, от частните обвинители Й. Н. Б., Х. Г. Б. и Д. Д. Б. чрез повереника им срещу присъда № 147/22.10.2018г. по ВНОХД № 186/2018г. по описа на Бургаски апелативен съд.

С тази присъда е отменена присъда № 10/02.04.2018г. по НОХД № 520/2017г. по описа на Сливенски окръжен съд в частта относно признаването на подсъдимия Ф. за виновен в извършване на престъпление по чл.122, ал.2 от НК и осъждането му на 4 години лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване, както и в оправдателната и част относно обвинението по чл.343, ал.3, б.“б“, вр.ал.1, вр.чл.342, ал.1 от НК.

Постановена е нова въззивна присъда, с която подс.Ф. е признат за виновен по предявеното му обвинение за извършено престъпление по чл. 343, ал.3, б.“б“, вр.ал.4-та ,вр. ал.1-ва, вр.чл.342, ал.1 от НК и е осъден на четири години лишаване от свобода при първоначален общ режим.Подсъдимият Ф. е лишен по реда на чл.343г, вр.чл.37, ал.1, т.7 от НК от право да управлява моторно превозно средство за срок от 4 години, считано от влизане в сила на присъдата.

В останалата част присъдата на окръжната инстанция е потвърдена изцяло.

Касаторите С. Г. Д. и Р. Д. Д. чрез повереника са подали касационна жалба с посочено основание явна несправедливост на наложеното наказание, като се акцентира на тежкия вредоносен резултат и на поведението на подсъдимия като водач в предходен период с административни наказания за превишаване на скоростта. Иска се отмяна

на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане от предходната съдебна инстанция за увеличаване на наложеното наказание.

Касаторите Й. Н. Б., Х. Г. Б. и Д. Д. Б. също чрез повереника си са обжалвали въззивната присъда с ангажирано касационно основание явна несправедливост на наложеното наказание. Претендира се наказване около средния размер, т.е. около 9 години лишаване от свобода, като се изтъкват обстоятелства, свързани с обществената опасност на деянието, но и такива, свързани с степента на обществена опасност на дееца и с неговото предходно поведение като водач на моторно превозно средство. Искане се отмяна на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане с указания за увеличаване на наказанието на подс.Ф..

Касаторът и подсъдим Ф. е обжалвал в срок присъдата, претендирайки наличието на всички касационни основания.

В надлежно допълнение към касационната жалба се поддържа тезата, обоснована в първоинстанционната присъда и подкрепена според защитата с верен исторически и сравнителен анализ, относно приложението на материалния закон. В допълнението защитата не поддържа твърдението си за наличие на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила.

По справедливостта на наложеното наказание се развиват доводи, свързани с насрещното поведение на пострадалия водач, както и като цяло но другите двама пострадали, а също така и с личността на дееца. Като смекчаващи отговорността обстоятелства се изтъкват и проявено институционално нехайство. Оспорват се обстоятелства, възприети от въззивната инстанция като отегчаващи отговорността, свързани с мястото на инцидента и липсата на организация и мерки за безопасност. Твърди се, че обществената опасност на дееца е по-ниска, като тезата се обосновава и с възприетия механизъм на произшествията. Заявява се обстоятелството, че инцидентът е настъпил на бившата самолетна писта, а не на път за обществено ползване. Прави се възражение и за възприето нарушаване на режима на скоростта с над 60 км/ч., като се твърди, че не са изложени аргументи, защо е възприета скорост от 90 км/ч.

В тази връзка иска намаляване на размера на наложеното наказание до средния размер, което от своя страна би позволило приложението на чл.66 от НК, за което се настоява.

По отношение на гражданските иски се настоява за отчитане на съпричиняване, поради което бил нарушен законовия критерий за справедливост, като се е достигнало до нарушаване на закона. Искане се съответно намаляване на уважения размер.

Прокурорът от ВКП в съдебното заседание пред касационната инстанция пледира, че е допуснато нарушение на материалния закон, поради неправилна оценка на събраните по делото доказателства.

Мястото на инцидента не било оценено правилно от въззивната инстанция, като е налице несъответствие с §6 от ДР на ЗДвП. Според прокурора мястото не е път за обществено и обикновено ползване, влизането в района било забранено с множество от такова естество знаци, ползването на това място ставало изцяло в нарушение на режима за ползване на това бивше летище. По отношение на последното не следвало да се прилагат правилата на ЗДвП. Твърди, че спрямо такива инциденти чл.2, ал.2 от ЗДвП сочел, че отворен за обществено ползване е всеки път, условията за използване на който са еднакви за всички участници в движението. Прокурорът развива тезата си, като твърди, че лицата стопанисващи пътища, които не са отворени за обществено ползване, следва да ги обозначат, са длъжни да ги обозначат. От това заключава, че приема правната квалификация по чл.122 от НК.

Частните обвинители Й. Б., Х. Б. и Д. Б. са редовно призовани, от тях се явяват лично Й.Б. и Д.Б., Х.Б. не се явява. И тримата се представляват от повереник, който поддържа касационната жалба, оспорва тази на подсъдимия и твърди, че нарушението на въззивната инстанция се състои в постановяването на занижено и несправедливо наказание.

Частните обвинители С. Д. и Р. Д., редовно призовани, се явяват лично и се представляват от повереник. Последният моли да се уважи касационната им жалба и поддържа искането си за отмяна на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане с цел увеличаване на наложеното наказание на подс.Ф..

Заявява, че са изложени пространни мотиви по фактите и приложимите правни норми по ЗДвП, не били допуснати процесуални нарушения, а само нарушение, свързано с явна несправедливост на наложеното наказание.

По отношение на уважените граждански иски твърди, че не може да се приеме, че размерът им е безпрецедентен, те били уважени по справедливост, тъй като болките и страданията на родителите нямали цена.

Подс.Ф., редовно призован, не се явява, представлява се от защитник, който поддържа касационната жалба. Според него по време на наказателния процес са били изяснени фактите за инцидента, но те не били дали възможност за изясняване на спора за приложимото материално право. Оспорва приложението на чл.21 от ЗДвП и във връзка с него извежда явна несправедливост на наложеното наказание. Максимално допустимата скорост не била приложима като правно нормативна уредба, тъй като на тази писта излитали и кацали леки самолети, при които такива скорости били твърде ниски – „нереални“, според защитата. Последната не споделя и разбирането, че произшествието е настъпило при условията на движение по републиканската пътна мрежа.

Моли да се приеме квалификация по чл.122 от НК, като твърди, че размерът на наказанието и по възприетата, и по исканата квалификация

позволява приложението на чл.66 от НК. По гражданските иски заявява, че се съгласява с оценката на ответната страна за липсата на цена на един човешки живот, но настоява, че това е въпрос на прилагане на закона и съдебна практика.

Върховният касационен съд, I-во наказателно отделение, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка в пределите на чл.347 ал.1 от НПК, установи следното:

С присъда № 10/02.04.2018г. по НОХД № 520/2017г. по описа на Сливенски окръжен съд подс.Ф. е бил признат за виновен в извършване на престъпление по чл.122, ал.2 от НК и е осъден на 4 години лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване.

С тази присъда първостепенният съд е оправдал подс.Ф. по обвинението да е извършил нарушения по чл.20, ал.2 и по чл.21, ал.1 от ЗДвП и съответно престъпление по чл.343, ал.3, б.„б“, вр.ал.1, вр.чл.342, ал.1 от НК.

Подс.Ф. е осъден да заплати по предявените граждански иски от гражданските ищци Св. Д. и Р. Д., като уваженият размер възлиза на по 200 000лв. за всеки един от тях, също така е осъден да заплати и направените разноси по делото.

По жалба на подсъдимия и на частните обвинители е проведено въззивно производство и съдът е постановил нова въззивна присъда № 147/22.10.2018г. по ВНОХД № 186/2018г. по описа на Бургаски апелативен съд, с която подс.Ф. е признат за виновен по предявеното му обвинение за извършено престъпление по чл. 343, ал.3, б.„б“, вр.ал.4-та ,вр. ал.1-ва, вр.чл.342, ал.1 от НК и е осъден на четири години лишаване от свобода при първоначален общ режим. Въззивният съд е постановил и лишаване от право подс.Ф. по реда на чл.343г, вр.чл.37, ал.1, т.7 от НК от право да управлява моторно превозно средство за срок от 4 години, считано от влизане в сила на присъдата.

В останалата част присъдата на окръжната инстанция е потвърдена изцяло.

Касационният състав счита, че по установените по делото факти и проведената процедура не е налице оспорване, като те са правилно установени, проведеното въззивно и първоинстанционно производства са протекли при спазване на процесуалните правила.

По приложението на материалния закон касационната претенция е само на подсъдимия. Жалбата му е подадена в срок, от легитимирано лице, по същество разгледана, тя се явява неоснователна.

Въззивната инстанция е изложила достатъчно аргументи в подкрепа на своето решение да възприеме правната квалификация по чл.343 от НК,

вместо тази по чл.122 от НК. Касационният състав напълно се съгласява с предложените доводи, като счита за необходимо да отбележи следното:

Историческият преглед и съответно тълкуване на съществуващата норма до приемане на новия ЗДвП (ДВ, бр. 20 от 5 март 1999 г., в сила от 01.09.1999 г.) не може да доведе до извод за неприложимост на разпоредбите на закона за движение по пътищата на мястото на инцидента. Сравнителния преглед на чл.59, ал.1 от ЗДвП от 1973г. (отм.) и действащата разпоредба на §6, т.1 от ДР на ЗДвП показва, че законодателят е добавил единствено съоръженията като място, което е предназначено или обикновено се използва за движение на пътни превозни средства и пешеходци. Също така, за да избегне нееднозначно възприемане и тълкуване, изрично е отбелязал, че към пътищата се приравняват и улиците, макар обхвата на това второ изречение да е изцяло в рамките на първата дефиниция.

Разпоредбата на чл.34 от ЗДвП (отм.) не е възпроизведена в действащия към момента на инцидента и понастоящем закон, но така или иначе тя не е относима към настоящия казус. Тази норма е установила приоритет на правилата за движение и когато превозните средства се движат извън пътищата. В настоящия казус спорният момент е дали мястото, на което е възникнал инцидента, отговаря на дефинитивните изисквания на §6, т.1 от ДР, т.е. дали представлява земна площ, която е предназначена или обикновено се използва за движение на пътни превозни средства. Въззивната инстанция е приела, че това е път и съображенията, че това не е път, отворен за обществено ползване, не могат да преодолеят приложението на нормите на ЗДвП. Съобразно чл.2, ал.3, изр.2-ро от ЗДвП единствено контролните органи нямат съответната юрисдикция над подобни пътища (които не са отворени за обществено ползване), какъвто път се оказва мястото на инцидента. Липсата на юрисдикция на контролните органи обаче не изключва приложението на разпоредбите на ЗДвП и това е изрично установено в чл.2, ал.3, изр.1-во от закона. Единствено е предвидено изключение на приложение на закона, каквото в случая липсва и е нарочно подчертано в мотивите на въззивната инстанция, когато с „...други правни разпоредби или от собственика или администрацията, управляваща пътя е определено друго.“

Видно от неоспорените мотиви от фактическа страна на въззивната инстанция, мястото на инцидента не е било отворено за обществено ползване, и особено с превозни средства, тъй като е имало множество забранителни знаци, надлежно описани в стр.4 от мотивите на атакуваната въззивна присъда, предп.абзац. Имотът, който е представлявал частна общинска собственост, е бил денонощно охраняван, били поставени преградни панели УП-2, били прокопани и канавки отстрани на мястото. Не се спори по факта, че бившата самолетна писта в последните години се ползвала за организирани мотосъстезания, за което се заплащала съответна

такса, предвидена в местната (на община Сливен) Наредба за определяне и администриране на местни такси и цени на услуги.

От така установените факти може да се направят еднозначни изводи, което е и сторено от въззивната инстанция, че мястото на инцидента е такова, което обикновено, поне в последните години, се използва обикновено за движение на пътни превозни средства, макар и това да става с разрешение на общинската администрация. Очевидно е (съобразно и прецизната аргументация на контролираната инстанция), че пътят не е бил предоставен за обществено ползване, а когато това е ставало, са се провеждали определен тип мероприятия със състезателен характер. Обичайното ползване в такива случаи е за движение с пътни превозни средства и в това няма никакво съмнение. След като не е предвидено друго от общинската администрация или от ползвателите на имота – например Българската федерация по автомобилен спорт (БФАС), стр.5-та от мотивите на въззивната инстанция, втори абзац, то единствения и закономерен извод е, че при ползване, санкционирано или не, се прилагат правилата за движение по пътищата. Няма никакво съмнение, че законодателят не е оставил празнота при регламентиране движението и управлението на пътни превозни средства на местата, където обичайно се движат или се използват за движение от такива средства, като е без правно значение дали това става постоянно или в отделни случаи.

Навлизането на мястото на инцидента е станало без разрешението и против волята на собственика, представителите на общинската администрация на град Сливен. Това е сторено и от подсъдимия, и от пострадалия. След като са навлезли обаче, те е следвало да се ръководят от правилата за движение по пътищата. Аргументите, че това място се ползва и от самолети за излитане и кацане не се отразяват в никакъв аспект на така установеното тяхно задължение, доколкото и пътищата, които са за обществено ползване в аварийни ситуации могат да се ползват от въздухоплавателни средства- аргумент от чл.141 от ЗГВ. Също така е безспорно, че мястото на инцидента не представлява населено място по смисъла на §6, т.49 от ЗДвП и от това обстоятелство се прави извод, че за пътните превозни средства от категория „В“ максимално допустимата скорост е от 90 км/ч., с каквато следва да се движат извън тези места.

Може с положителност да се заключи, че от правилно установените факти съдът е направил изводи, съответни на правната логика и тълкуване, поради което не е допуснал нарушение на материалния закон, като с основание е приложена специалния по отношение на общата непредпазливост по чл.122 от НК състав на чл.343 от НК.

Съдът от въззивната инстанция прецизно е отстранил допуснатите пропуски от обвинението и първостепенния съд, разяснил е

надлежно и подробно процесуалната си позиция относно пострадалия Д. Б., както и относно правната квалификация на деянието, включително за съответните бланкетни разпоредби. Съдът е изложил и убедителни аргументи относно насрещното поведение на пострадалия Б.. По тези въпроси не е възникнал спор, поради което в касационното производство те не следва да бъдат разглеждани.

Подсъдимият се е позовал чрез защитата си и на следващото касационно основание – наличието на явна несправедливост при определяне на наказанието, като се иска намаляване на наложеното наказание. Същите възражения с обратен знак – за увеличаване на наказанието, са изложени от другите касатори по делото – Б., Б. и Д..

Касационната инстанция, след внимателен преглед на изложените доводи и възражения на страните, намери, че те са лишени от основание.

Въззивната инстанция е изразила съгласие с изложените съображения от първостепенния съд, изрично подчертавайки, че прави това независимо от налагането на наказание по различен от възпретия от въззивната инстанция състав на престъпление.

Детайлно са очертани степента на обществена опасност на деянието и на дееца, взета е предвид обстановката на извършване на деянието, съпътствано от нарушаване на административните забрани по смисъла на ЗДвП за навлизане на мястото на инцидента. Въззивната инстанция с основание е отчела налаганите административни наказания на дееца (такива са налагани и на пострадалия впрочем, но това не променя по никакъв начин наказателноправното положение на подсъдимия), като е изложила убедителни доводи, споделени напълно от настоящия касационен състав. Величината на скоростта, оспорвана от защитата и като основание за ангажиране на наказателната отговорност на дееца, е от съществено значение за настъпването на инцидента и интензитета на последиците от него. Кинетичната енергия при удар между превозните средства в изключителна степен зависи не само от теглото им, но и от скоростта им на придвижване, колкото е по-висока скоростта, толкова по – тежки последици предизвиква във физически аспект – значително увреждане на човешкото тяло, водещо неминуемо до летален изход. При удар с такава скорост засегнатите практически нямат никакъв шанс за оцеляване и изводът е, че колкото е по-висока скоростта и съответно тежестта на нарушението, толкова по-голяма е вероятността да се стигне до инцидент с фатален край. Отговорността на дееца следва да бъде съобразявана именно с интензитета на допуснатото административно нарушение, както и с настъпилия тежък съставомерен резултат, който надхвърля минимално изискуемия се вредоносен такъв и предвиден в състава на престъплението.

Съпричиняването може да бъде отчитано при определяне на смекчаващите и отегчаващите отговорността обстоятелства само по отношение действията на другия водач на МПС и съответно пострадал Б., тъй като неговото поведение е допринесло за настъпване на деянието, което е увредило и самия него. Поведението на останалите няма отношение към причиняване на деянието, към неговото изпълнение, а има значение само по отношение на настъпване на вредите и това е единственото изтъкнато при определяне на наказанието съображение, което не се споделя от касационния състав. Това обстоятелство обаче не променя крайните изводи относно отмерването на наложеното наказание. При него правилно са съобразени смекчаващите отговорността обстоятелства, но най-важна е относителната тежест на всяко едно от всичките изброени отегчаващи и смекчаващи отговорността обстоятелства, а не чисто механичното им съпоставяне и количествено претегляне. Въззивната инстанция е отчела правилно и съобразено със закона и справедливостта поведението на пострадалия водач, както и последиците относно здравословното състояние на подсъдимия, за да достигне до извода, че наказанието следва да се определи към минимума, а именно в размер на 4 години лишаване от свобода. Отегчаващите отговорността обстоятелства следва да бъдат особено ценени при определяне начина на изтърпяване на наложеното наказание и касационният състав приема, че то следва да се изтърпи ефективно, за да се изпълнят целите на закона, посочени в чл.36 от НК. Подсъдимият се е проявявал като не твърде дисциплиниран водач, избраната от него скорост има решаващо значение за настъпване на този толкова тежък резултат. И това негово цялостно поведение преди и по време на извършване на деянието може да бъде коригирано само чрез изтърпяване на наказанието. По този начин би било удовлетворено и изискването за реализиране на специалната превенция, доколкото неустойчивите членове на обществото по отношение на правилата за движение следва да бъдат предупредени за неизбежността от наказване на такова поведение. Това са и съображенията, от които се ръководи касационната инстанция по отношение на кумулативното наказание лишаване от право, определено наистина в известна степен снизходително, с оглед възможността по чл.49, ал.2 от НК. Независимо от проявената снизходителност, несъответствието не е такова, че да осъществи признаците на явна несправедливост.

Разбира се, липсата на надеждна охрана от страна на общинската администрация и необходимостта от полагане на значително повече усилия мястото на инцидента да не се използва по нерегламентиран начин (освен, разбира се, от ЗДвП) не може да бъде адмирирана, но тези пропуски от страна на местната власт не могат по никакъв начин да се отразят на наказателноправното положение на дееца и то в посока на

облекчаването му, каквото искане има в жалбата и пледоарията на защитата.

От друга страна ожесточаване на наказанието няма да държи сметка на посочения превес на смекчаващите отговорността обстоятелства, поради което и жалбата на касаторите и частни обвинители по делото в този аспект, включително и относно кумулативното наказание лишаване от право, се възприе като неоснователна.

По тези причини съдът прие, че като еквивалент на възмездието, наказването за извършеното деяние само в този размер и изгърпявано по този начин би удовлетворило общественото чувство за справедливост.

По отношение оспорването за размера на гражданския иск касационният състав намери, че не са налице основание за намаляването му. Защитата се съгласява със становището за неоценимостта на погубеното благо – човешкия живот и в този смисъл размерът на уважения граждански иск напълно съответства на това разбиране. Правото познава само този начин за компенсация, колкото и недостатъчен да е той предвид невъзвратимата загуба на родителите. Чл.51, ал.2 от ЗЗД предвижда една възможност за намаляване на дължимото обезщетение, но в конкретния случай съдът намери, че тя не следва да бъде използвана. Озоваването на мястото на инцидента по собствена воля не прави постр.Д. нито участник в изпълнителното деяние, нито неизползването на обезопасителните колани има съществено значение за настъпване на вредоносния резултат при така избраната смъртоносна величина на скоростта от подсъдимия.

В заключение, касационната инстанция не намери основание както за намаляване на наложеното наказание лишаване от свобода, така и за увеличаване на това наказание. Същото намери по отношение размера на уважения граждански иск по изложените съображения.

Предвид заявеното дотук, настоящият касационен съдебен състав намери, че в пределите на поискания касационен контрол и в рамките на касационните правомощия липсва основание за изменение или отмяна на атакуваната въззивна присъда, по тези причини тя в цялост следва да се остави в сила.

С оглед на това и на основание чл.354 ал.1 т.1 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ в сила присъда № 147/22.10.2018г. по ВНОХД № 186/2018г. по описа на Бургаски апелативен съд.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател:

Членове: